

Pneumokok – riziko pro děti a seniory

1.3.2016 Právo str. 15 Zdraví

Stranu připravil Václav Pergl

Ročně evropští lékaři evidují tři milióny zápalů plic. Třetina z nich může být způsobena bakterií pneumokoka. V **České republice** si pneumokokový zápal plic vyžádá ročně desítky dospělých životů. K nejrizikovějším skupinám patří lidé nad 65 let věku.

„Bakterie pneumokoka běžně osídlují sliznice úst, nosu a horních cest dýchacích. Lidé s plně funkčním imunitním systémem pneumokokům jen tak nepodlehnou,“ říká profesor Roman Chlíbař z katedry epidemiologie **Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany v Hradci Králové**. Pneumokoky jsou v nosohltanu až deseti procent dospělých lidí a 60 procent dětí, aniž by působily nějaké **zdravotní komplikace**. Člověk tedy může být po určitou dobu přenašečem bez známek onemocnění.

Při oslabení organismu, např. vlivem virózy, se pneumokok může rozšířit na další sliznice dýchacího traktu. Nejčastěji se projeví u dětí, a sice zánětem středního ucha.

Pneumokok však stojí za mnohem vážnějšími nemocemi, které mohou končit trvalými následky, v krajních případech i smrtí. Jsou to tzv. invazivní pneumokoková onemocnění, při nichž se bakterie pneumokoka rozšíří do krve a začne putovat celým tělem. Mezi tato onemocnění patří: * invazivní zápal plic (pneumonie) * zánět mozkových blan (meningitida) * otrava krve (sepsis).

Vedle dětí jsou těmito nemocemi ohroženi především senioři, jelikož funkčnost imunitního systému s věkem klesá.

Nákaza kašlem, kýcháním

V současné době se rozlišuje více než 90 typů pneumokokových bakterií, z nichž jen část způsobuje zmíněná závažná onemocnění. Nakazit se pneumokokem je docela snadné. Přenáší se kapénkovou infekcí, tedy kašlem, kýcháním, ale i při mluvení.

První příznaky – teplota, zimnice, třesavka, bolest hlavy či zvracení – mohou připomínat chřipku či jiné virové onemocnění. Hodně lidí proto nejprve spoléhá na domácí léčbu.

Na léčení příznaků se používají léky na rýmu, kašel, teplotu a bolest, ale jelikož se jedná o bakteriální infekci, tak je zpravidla nutná léčba pomocí antibiotik. Často je nezbytná i hospitalizace v **nemocnici**. Vhodnou prevencí pneumokokových onemocnění je očkování, zdravý životní styl a posilování imunity.

Kdo je nejvíc v ohrožení

Obecně jsou k pneumokokovým onemocněním náchylnější lidé se sníženou imunitou, kuřáci, lidé konzumující nadměrně alkohol, diabetici, lidé s plicním onemocněním a pacienti se srdečně-cévním onemocněním.

„O pneumokoku a očkování jako možné prevenci se nejčastěji hovoří ve spojitosti s nejmenšími dětmi. Přitom stejně zranitelnou skupinou jsou senioři. Zatímco u malých dětí dosahujeme proočkovanosti zhruba 70 procent, senioři, resp. dospělí obecně tuto formu prevence podceňují,“ zdůrazňuje prof. Chlíbař.

Pro seniory může být rizikové i docela obyčejné **setkávání** s malými dětmi, které navštěvují nějaké kolektivní zařízení (například školku), protože je mezi nimi velké procento bacilonosičů a vlivem oslabené imunity se starší lidé snadno nakazí. Chránit by se proto měli především senioři starší 65 let, neboť právě s touto věkovou **hranicí** začíná výrazně klesat funkčnost imunitního systému.

V **České republice** se „povinně“ očkují proti pneumokokům jen senioři žijící v domovech seniorů a podobných zařízeních. Proočkovanost v nejohroženější kategorii 65+ v roce 2015 nedosahovala ani jednoho procenta. Přitom evropský průměr je 20–30 procent. V sousedním Německu dosahuje proočkovanost seniorů 50 procent, ve Velké Británii dokonce 70 procent. Očkování seniorů je v **ČR** nepovinné, avšak od podzimu loňského roku získalo úhradu ze **zdravotních** pojišťoven. Pro optimální ochranu lékaři doporučují očkování kombinací obou dostupných vakcín, jelikož jejich účinek se doplňuje.

***

Vhodnou prevencí pneumokokových onemocnění je očkování, zdravý životní styl a posilování imunity

Zákeřný pneumokok V **ČR** bylo v roce 2014 evidováno 337 případů invazivních pneumokokových onemocnění, z nichž 52 skončilo úmrtím. Nejvyšší výskyt byl přitom zaznamenán v kategorii osob nad 65 let, a to 154 případů. 30 pacientů zemřelo. Více než 20 procent osob starších 65 let, které onemocní zápalom plic, na něj i umírá. U osob 65+, které prodělaly zápal plic, je až 4x vyšší riziko vzniku kardiovaskulárních chorob.

Jak se chránit proti pneumokokům Posilujte svůj imunitní systém. Důsledně dodržujte mytí rukou, používání kapesníků při kašli, rýmě či kýchání. Vyhýbejte se zakouřenému prostředí a kontaktu s nemocnými jedinci. Nechte se očkovat.